

ONDERZOEK GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN IN TULPENTEELT

'De Groene Tulp' wil teelt gezond maken

HANNEKE DE JONGE

Kunnen gezondere bollen en gewassen en een betere bodemvitaliteit het gebruik van chemische middelen in de tulpenteelt terugbrengen? Dat is de vraag die het project 'De Groene Tulp' moet beantwoorden. De eerste resultaten zijn veelbelovend.

Het project 'De Groene Tulp' richt zich op het toekomstbestendig maken van de tulpenteelt met een gezonde oogst. Michel Jansen, vanuit agrarisch onderzoekscentrum Vertify programmamanager van het project, legt uit dat de tulp een gewas is dat gevoelig is voor ziektes en plagen en dat telers daarom vaak, al dan niet preventief, chemische middelen gebruiken.

'Onder invloed van markt en maatschappij willen we de afhankelijkheid van die middelen verminderen. Daarom zijn we bijna vier jaar geleden met dit project gestart.'

'De Groene Tulp' richt zich op drie aspecten: bolgezondheid moet zorgen voor het oogsten van een gezond product met zo min mogelijk *Fusarium oxysporum* ('zuur'), een gezond gewas maakt het minder gevoelig voor ziektes als *Botrytis tulipae* ('vuur') en groenbesters en andere maatregelen kunnen de bodemvitaliteit verbeteren.

Volgens Jansen draait het uiteindelijk om een systeemverandering, die de drie deelgebieden aan elkaar koppelt. De uitdaging is daarbij om tulpenbollen van een hoge kwaliteit te blijven produceren zonder dat dat tot een lagere opbrengst leidt. Om te onderzoeken of dat mogelijk is, hebben de afgelopen jaren vooral experimenten op proefvelden gelopen, zowel bij Vertify als bij telers.

Jansens conclusie is dat het zeker mogelijk is om minder middelen te gebruiken. Dat betekent volgens hem niet direct een kostenbesparing, omdat de nieuwe teeltwijze

Koppen van tulpen die met minder chemische middelen zijn geteeld voor het project 'De Groene Tulp' in een proefveld van Vertify in Burger-vlotbrug.

Foto: John Oud

'Met biologische middelen is meer mogelijk dan van tevoren werd gedacht'

om meer monitoring vraagt en biologische middelen soms duurder kunnen zijn. 'Maar een duurzamer teelt is natuurlijk ook een vorm van winst, hoewel die zich niet altijd in klinkende munt uitbetaalt.'

'De Groene Tulp' is een PPS-project, dat een financiële bijdrage ontvangt van de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. Een ander deel van de financiering komt van het bedrijfsleven, kennisinstellingen

en overheden, te weten iBulb, Agri Treat Projects, NLG Holland, Rabobank, KAVB-productgroep Tulp, Stimulori, Greenport Noord-Holland Noord (NHN), Koppert Biological Systems, CNB Teeltadvies en Leiden Centre for Applied Bioscience.

Samen werken zij aan het ontwikkelen en delen van kennis. Dat juicht Greenport NHN toe, zegt programmamanager Jeroen Noot, omdat de tulp een van de belangrijke teelten in de regio is. De greenport heeft contacten met bijvoorbeeld Greenport Duin- en Bollenstreek om de opgedane kennis ook in andere regio's in te zetten.

KNETTERHARD NODIG

In de ogen van Noot is voor de gewenste veranderingen een andere manier van denken nodig. De druk vanuit maatschappij en wetgevers op het terugdringen van gebruik van chemische middelen is groot. 'Veranderingen zijn knetterhard nodig om de tulpenteelt toekomstbestendig te maken.'

Dat betekent naar zijn idee niet

dat alle tulpentelers biologisch moeten gaan werken, maar wel dat zij zich moeten verdiepen in alternatieve methoden en technieken.

De kennis en ervaringen die worden opgedaan in de biologische teelt, kunnen helpen om gangbare telers te scherpen in hun keuzes voor de toekomst. 'Dit project laat in elk geval zien dat het anders kan', stelt de programmamanager.

CNB, de grootste bloembollenbemiddelaar van Nederland, is vanuit nationaal en internationaal perspectief betrokken bij 'De Groene Tulp'. Als lid van de stuurgroep van het project legt Yorick van Leeuwen van de afdeling teeltadvies uit dat CNB de ontwikkelingen in de bloembollensector ondersteunt en graag een bijdrage levert aan een groenere teelt.

De sector kijkt naar zijn mening met gemengde gevoelens naar het minderen in chemische middelen, omdat de tulp met de huidige werkwijze een hoog economisch rendend product is. Desondanks heeft Van Leeuwen goede verwachtingen

van het project. 'De afgelopen tien jaar is uit onderzoek van Vertify gebleken dat met biologische middelen veel meer mogelijk is dan van tevoren werd gedacht.'

PRAKTIJKSCHAAL

Voor investeringen in onder andere alternatieve middelen en waar-schuwingssystemen blijven volgens Van Leeuwen voorlopig nog wel subsidies nodig. 'Anders gaan we het niet redden.' Jansen zegt dat het ministerie van LNV de pilot 'Tulp en bijgoed' financiert, waarbij bij vier bloembollenbedrijven opschaling op praktischschaal plaatsvindt van de eerdere succesvolle experimenten in de proefvelden.

Samenwerking aan verduurzaming is volgens de programmamanager de kracht van deze projecten die in elkaars verlengde liggen. Daarbij benadrukt hij dat Vertify de opgedane kennis voor alle betrokkenen ter beschikking wil stellen, onder andere door presentaties in het hele land en publicaties via het vakplatform Greenity.

'We willen natuurlijk wel een snee brood blijven verdienen'

Theo Apeldoorn is mede-eigenaar van Apeldoorn Bloembollen in het Noord-Hollandse Egmond-Binnen, waar hij op 100 hectare behalve tulpen ook andere bolgewassen kweekt. Al vanaf het begin van het project is hij betrokken bij 'De Groene Tulp'. Als reden om deel te nemen noemt hij de veranderingen in de omgeving en het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en LTO Nederland.

'Ik zie de noodzaak om de teelt te veranderen, ook door vragen uit de samenleving. Dan kun je wel

afwachten tot je niet anders kunt, maar het is beter om al eerder iets te gaan doen', vindt Apeldoorn.

De kweker doet in twee banen op zijn land, onder begeleiding van Vertify, op proeven met minder middelengebruik en toepassing van plantversterkers bij gangbare tulpenrassen. Tot nu toe is hij tevreden over de resultaten, maar het teeltseizoen is nog niet afgelopen. Pas dan zal duidelijk zijn of de opbrengst verschilt van de bestaande teelt. Apeldoorn heeft er vertrouwen in dat het op termijn zal lukken om de teelt te verduurzamen, maar 'we willen natuurlijk wel een snee brood blijven verdienen'.

NLG Holland werkt al jaren aan verduurzamen van tulpenteelt

Natural Living and Growth (NLG) Holland is een van de deelnemers aan het project 'De Groene Tulp'. De coöperatie van Noord-Hollandse bollentelers is zeven jaar geleden opgericht om de bloembollenteelt te verduurzamen met gebruik van natuurlijke en moderne technieken, onder andere voor bodemverbetering.

Een van de leden van NLG Holland is Piet Uitgeest, eigenaar van de 14 hectare grote Bloembollenkwekerij PJ Uitgeest & Zn in De Koog op Texel, waar hij tulpen en andere bolgewassen teelt en een boerderijcamping heeft. 'Als NLG Holland zijn we ons ervan

bewust dat het anders moet. We proberen met zo min mogelijk chemische bestrijdingsmiddelen dezelfde opbrengst te oogsten. Omdat de doelstellingen van 'De Groene Tulp' in grote lijnen overeenkwamen met die van NLG Holland, leek het ons goed om daarbij aan te sluiten', zegt hij.

'Met de uitkomsten uit de diverse proeven kunnen we de sector laten zien wat er eventueel anders kan, onder andere als je minder of geen van de beschikbare gewasbeschermingsmiddelen gebruikt. Een duurzamer bollenteelt is onontkoombaar en daar dragen wij graag aan bij', stelt Uitgeest.